

Investigating the attitude towards labor and preferred delivery method among midwifery and medical students and other related factors at medical universities in Tehran in 1393

Sanaz Fayazi¹, Nourossadat Kariman^{*2}, Zohre Sheykhani²

1. Student Research Committee, School of Nursing & Midwifery, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran.
2. Department of Midwifery and Reproductive Health, School of Nursing & Midwifery, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran

(Received: 2016/05/25

Accept: 2017/02/26)

Abstract

Background: Gynaecologists and midwives as a practical model of childbirth have an essential role in education. The aim of this study was to determine the attitude toward labor and preferred delivery method among midwifery and medical students and other related factors at medical universities in Tehran in 1393.

Methods: We carried out a descriptive study on 300 students of Medical Sciences Universities in Tehran in 1393. For data collection tool we used two researcher made questionnaires contain "demographic characteristics and related factors to the preferred mode of delivery" and "attitude toward delivery mode". To investigate the reliability, two methods of test-retest and internal consistency (Cronbach's Alpha) were applied and the content validity was determined quantitatively and qualitatively. The data were analyzed by SPSS-16 software. Statistical tests used included: chi-square, T-test, ANOVA or non-parametric equivalents of them. The significance level accepted in this study was $p\text{-value} > 0.05$.

Results: Most of the students (49%) preferred caesarean section for themselves. In comparison of 4 groups first year midwifery (16.7%) and medical students (48.6%) had preferred caesarean less than fourth year midwifery students (51.3%) and medical interns (%75.7). The majority of students had a positive attitude via caesarean section. Therefore, the four study groups respectively 45.5%, 92.3%, 30.8% and 100% of first and fourth year midwifery students and first year medical students and medical interns had a positive attitude toward caesarean delivery. Among the relevant factors under investigation age, ethnicity, weight, body mass index, birthplace, residence place and family income were significantly associated with the preferred mode of delivery.

Conclusion: The caesarean section is preferred and a positive attitude towards it among midwifery and medical students is very high and the education system authorities should create plans to improve students' attitudes.

Keywords: Attitude, Related factors, Caesarean, Natural delivery, Preference

* Corresponding Author: Nourossadat Kariman
Email: n_kariman@yahoo.com

بررسی نگرش نسبت به روش زایمان و زایمان ترجیحی دانشجویان مامایی و پزشکی و عوامل مرتبط در دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران در سال ۱۳۹۳

ساناز فیاضی^۱، نورالسادات کریمان^{۲*}، زهره شیخان^۲

۱- کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی، تهران، ایران
۲- گروه مامایی و بهداشت باروری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی، تهران، ایران

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۵/۳/۵

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۵/۱۲/۸

چکیده:

سابقه و هدف: متخصصان زنان و زایمان و ماماها به عنوان الگوهایی عملی در زمینه زایمان نقش اساسی در آموزش زنان باردار دارند. هدف از این مطالعه تعیین نگرش نسبت به روش زایمان و زایمان ترجیحی دانشجویان مامایی، پزشکی و عوامل مرتبط در دانشگاه‌های شهر تهران بود.

روش بررسی: این مطالعه با شرکت ۳۰۰ نفر دانشجوی دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران در سال ۱۳۹۳ به صورت توصیفی مقایسه‌ای انجام شد. ابزار گردآوری اطلاعات دو پرسشنامه محقق ساخته شامل پرسشنامه «مشخصات دموگرافیک و عوامل مرتبط با روش زایمان ترجیحی» و پرسشنامه «نگرش نسبت به روش زایمان» است. پرسشنامه‌ها پس از تعیین اعتبار محتوای کیفی و کمی و پایایی به دو روش بازآزمایی و ارزیابی همسانی درونی با ضریب آلفا کرونباخ مورد استفاده قرار گرفت. داده‌ها توسط نرم‌افزار *Spss-16* تجزیه و تحلیل آماری شد. آزمون‌های آماری مورد استفاده شامل: *T-test*، *ANOVA* یا معادل ناپارامتری آن‌هاست. سطح معناداری مورد قبول در این مطالعه $P\text{-value} \leq 0.05$ است.

یافته‌ها: در مجموع بیشتر دانشجویان مورد مطالعه (۴۹ درصد) روش سزارین را ترجیح داده بودند. در مقایسه گروه‌ها، دانشجویان سال اول مامایی (۱۶/۷ درصد) و پزشکی (۴۸/۶ درصد) به ترتیب از نظر آماری کمتر از دانشجویان سال ۴ مامایی (۵۱/۳ درصد) و آنترن پزشکی (۷۵/۷ درصد) سزارین را ترجیح داده بودند ($p\text{-value}: 0.006$). نگرش اکثریت دانشجویان به روش سزارین مثبت بود، به طوری که در ۴ گروه مورد بررسی به ترتیب ۴۵/۵، ۹۲/۳، ۹۲/۸، ۳۰/۸ و ۱۰۰ درصد دانشجویان سال اول و چهارم مامایی و سال اول و آنترن پزشکی نسبت به سزارین نگرش مثبت داشتند. از میان عوامل مرتبط مورد بررسی سن، قومیت، وزن، محل سکونت، محل تولد، درآمد ماهانه خانوار، ارتباط معناداری با روش زایمان ترجیحی داشتند.

نتیجه گیری: میزان ترجیح روش سزارین و نگرش مثبت نسبت به آن در میان دانشجویان مامایی و پزشکی سال بالا بیشتر از دانشجویان ورودی این رشته‌هاست و مسئولان سیستم آموزشی باید درصدد ایجاد برنامه‌هایی برای اصلاح نگرش دانشجویان باشند.

واژگان کلیدی: زایمان واژینال، سزارین، نگرش، ترجیح، عوامل مرتبط، دانشجو

مقدمه:

زایمان‌ها در ایران بدون آندیکاسیون و تنها به درخواست مادر انجام می‌شود [۳]. آمار سزارین در ایالات متحده آمریکا، انگلیس و برزیل به ترتیب ۲۸، ۲۲، ۴۱/۳ درصد گزارش شده است، در حالی که در سوئد و هلند تنها ۱۰ تا ۱۷ درصد بوده است. مطالعه‌های انجام شده در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه میزان بالای تمایل به سزارین را در میان متخصصان زنان و زایمان و ماماها نسبت به

سازمان جهانی بهداشت میزان قابل قبول سزارین را حداکثر ۱۰ تا ۱۵ درصد از زایمان‌ها می‌داند و اعلام کرده هیچ توجیهی برای مناطق مختلف جهان برای افزایش آن وجود ندارد [۱]. ایران با ۴۰ درصد سزارین بیشترین آمار سزارین را در منطقه امرودارد [۲]، نکته جالب توجه این است که نزدیک به ۴۰ درصد از

نویسنده مسئول: نورالسادات کریمان

پست الکترونیک: n_kariman@yahoo.com

پرسشنامه مشخصات دموگرافیک و روش زایمان ترجیحی و عوامل مرتبط با آن: این پرسشنامه محقق ساخته شامل ۳۰ سوال در دو بخش است. بخش اول شامل ۶ سوال به صورت تشریحی (شامل: سن، وزن، قد، مساحت منزل، تعداد افراد خانوار و درآمد ماهیانه خانوار) و ۲۴ سوال به صورت چهار گزینه‌ای طراحی شده است. بخش دوم که به طور اختصاصی به بررسی عوامل اجتماعی و محیطی می‌پردازد و شامل ۲۰ عبارت در مقیاس لیکرت پنج درجه‌ای است و از دانشجویان خواسته شده بود در رابطه با عواملی که در نگرش آن‌ها به روش زایمان موثر هستند، یکی از گزینه‌های کاملاً موافقم، موافقم، نظری ندارم، مخالفم و کاملاً مخالفم انتخاب کند. روایی این پرسشنامه با بهره‌گیری از نظر ۱۰ نفر از افراد متخصص (اعضای هیات علمی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه شهید بهشتی) در باره کل سوال‌های اعتبار محتوی کمی و معیار مرتبط بودن، سادگی، وضوح و ضروری بودن با مقیاس لیکرت بررسی شد. پس از لحاظ کردن اصلاحات، نسبت و شاخص روایی محتوا به صورت کمی محاسبه شد (CVR=0.72 و CVI=0.86). اعتبار صوری نیز به صورت کیفی بر اساس نظر استادان بررسی شد. برای تعیین پایایی ابزار از دو روش بازآزمایی و ارزیابی همسانی درونی با آلفا کرونباخ استفاده شد. در روش بازآزمایی به این منظور برای ۲۰ نفر از افراد واجد شرایط پژوهش در دو نوبت و به فاصله ۱۴ روز پرسشنامه را تکمیل کردند و همبستگی بین نمرات نمره‌های پرسشنامه ۰/۷۶ به دست آمد. همسانی درونی نیز با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۶ تایید شد.

پرسشنامه نگرش نسبت به روش زایمان: پرسشنامه محقق ساخته که با بهره‌گیری از نظر ۱۰ نفر از افراد متخصص (اعضای هیات علمی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی) درباره کل سوال‌ها در رابطه با اعتبار محتوای کیفی و معیار مرتبط بودن، سادگی، وضوح و ضروری بودن با مقیاس لیکرت بررسی شد. در این پرسشنامه تمام گویه‌ها امتیاز بالای ۰/۷۹ را کسب کردند. اعتبار صوری پرسشنامه نیز به صورت کیفی بر اساس نظر استادان بررسی شد. این پرسشنامه شامل ۴۷ عبارت در مقیاس لیکرت پنج درجه‌ای (کاملاً مخالفم، مخالفم، نظری ندارم، موافقم، کاملاً موافقم) است. با توجه به پاسخ انتخابی نمونه‌ها به هر سوال امتیازی معادل با ۵-۱ تعلق گرفت. در مورد عباراتی که به نفع زایمان طبیعی بود، پاسخ «کاملاً موافقم» کمترین امتیاز و پاسخ «کاملاً مخالفم» بیشترین امتیاز را دریافت کرد و در مورد عبارتهایی که به نفع سزارین بود امتیاز دهی بالعکس صورت گرفت. در نهایت نمره بالای ۱۴۱ نگرش مثبت به روش سزارین و نمره ۱۴۱ و کمتر نگرش مثبت به روش زایمان طبیعی طبقه‌بندی شد. برای ارزیابی پایایی این پرسشنامه، ۲۰ نفر از افراد واجد شرایط پژوهش در دو نوبت و به فاصله ۱۴ روز پرسشنامه را تکمیل کردند و همبستگی بین نمره‌های پرسشنامه با ۰/۸۱ تایید شد. در ارزیابی همسانی درونی نیز ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۳ پایایی پرسشنامه را تایید کرد.

داده‌های حاصل از پرسشنامه با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۱۶ با استفاده از آمار توصیفی و تحلیلی، به وسیله آزمون‌های ANOVA، X²، T-Test یا معادل‌ناپارامتری آن‌ها (Mann-whitney, Fisher's exact test, Kruskal-wallis) تجزیه و تحلیل شد. مقادیر P-value < ۰,۰۵ معنا دار در نظر گرفته شد.

یافته‌ها:

تعداد ۳۰۰ نفر دانشجوی (سال اول و چهارم) مامایی و (سال اول و انترن) پزشکی وارد مطالعه شدند. دانشجویان به ۴ گروه تحصیلی تقسیم شدند. سه گروه سال اول و انترن پزشکی و سال چهارم مامایی هرکدام شامل ۷۸ نفر و گروه سال اول مامایی شامل ۶۶ نفر دانشجوی بود. در مجموع (۳۴ درصد) ۱۰۲ نفر از دانشگاه علوم پزشکی تهران، (۳۴ درصد) ۱۰۲ نفر ایران و (۳۲ درصد) ۹۶ نفر شهید بهشتی در مطالعه شرکت داده شدند. از بین دانشجویان مورد مطالعه ۵۶/۶ درصد (۱۷۰ نفر) در شهر و ۴۳/۴ درصد (۱۳۰ نفر) در روستا متولد شده بودند. ۸۸ درصد (۲۶۴ نفر) شهرنشین و ۱۲ درصد (۳۶ نفر) روستانشین بوده‌اند. در بررسی قومیت‌ها، اقوام فارس و ترک با ۳۴,۶ درصد (۱۰۴ نفر) و ۲۵ درصد (۷۵ نفر) بیشترین فراوانی را داشتند. ۵۵,۳ درصد (۱۶۶ نفر) از دانشجویان متأهل بودند. از این میزان تحصیلات همسر ۸۰

جمعیت عادی گزارش کرده‌اند [۴-۶]. این میزان در کشور ما بین ۵۷ تا ۶۲ درصد در میان متخصصان زنان و زایمان و ۳۵ تا ۷۷ درصد در میان ماماها گزارش شده است [۷، ۸].

ارائه آموزش‌های مناسب و ایجاد نگرش درست طی تحصیلات دانشگاهی برای انتخاب روش زایمانی مناسب، یکی از عوامل موثر در کاهش میزان تولد به روش سزارین است. در مطالعه‌ای که واتاناب و همکارانش در سال ۲۰۰۹ با هدف بررسی زایمان ترجیحی دانشجویان پزشکی، در دانشگاه فدرال سانتا کاترینا انجام دادند مشخص شد دانشجویان سال ششم پزشکی (۴۱,۴ درصد) به طور معناداری بیشتر از دانشجویان سال اول (۱۶,۸ درصد) زایمان سزارین را ترجیح داده بودند [۵]. مطالعه‌های انجام شده در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه میزان بالای تمایل به سزارین را در میان متخصصان زنان و زایمان و ماماها نسبت به جمعیت عادی گزارش کرده‌اند [۴-۶]. این میزان در کشور ما بین ۵۷ تا ۶۲ درصد در میان متخصصان زنان و زایمان و ۳۵ تا ۷۷ درصد در میان ماماها گزارش شده است [۷، ۸]. عملکرد ارائه‌دهندگان خدمات سلامت به عنوان الگویی برای سایر افراد جامعه می‌تواند شاخصی از اعتقاد آنان به آموزش‌های ارائه شده باشد [۹].

بررسی نگرش ماماها و پزشکان به مقوله زایمان بسیار حائز اهمیت است، چرا که مراقبان اصلی سلامت زنان باردار هستند و در صورتی که نگرش آنها به سزارین مثبت باشد باعث انتقال این نگرش به بیماران نیز خواهند شد [۸]. در سال‌های اخیر با وجود جهت‌گیری‌ها و سیاست‌های کلان دولت در خصوص کاهش سزارین، عملکرد نامناسب ارائه‌دهندگان خدمات در این زمینه می‌تواند یکی از دلایلی باشد که نتوانسته به کاهش سزارین در کشور منجر شود [۱۰]. بنابراین مطالعه حاضر به تعیین نگرش نسبت به روش زایمان و زایمان ترجیحی دانشجویان مامایی و پزشکی و عوامل مرتبط با آن‌ها در دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران در سال ۱۳۹۳ می‌پردازد.

روش کار:

پژوهش حاضر به صورت توصیفی-مقایسه‌ای در دانشکده‌های پزشکی و مامایی دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران، شهید بهشتی و ایران انجام شد. نمونه‌گیری به صورت سرشماری انجام شد و شامل ۳۰۰ نفر از دانشجویان سال اول و چهارم مامایی، سال اول و انترن پزشکی دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران در سال ۱۳۹۳ بود.

با توجه به مطالعه واتاناب و همکاران در سال ۲۰۱۲ که با هدف بررسی و مقایسه زایمان ترجیحی دانشجویان سال اول و آخر پزشکی انجام شده بود، حجم نمونه براساس مقایسه میزان زایمان ترجیحی در دانشجویان سال اول و آخر پزشکی به صورت زیر محاسبه شد که این تعداد برای دانشجویان مامایی نیز کافی است. به دلیل احتمال ریزش نمونه ۱۰ درصد بیش از تعداد نمونه برآورد شده مورد مطالعه قرار گرفت که در مجموع تعداد نمونه ۲۹۴ نفر محاسبه شد. تعداد نمونه در هر گروه از دانشجویان با احتساب ریزش نمونه ۷۲ نفر است.

$$n = \frac{(z_{1-\alpha/2} + z_{1-\beta})^2 (p_1(1-p_1) + p_2(1-p_2))}{(p_1 - p_2)^2}$$

این پژوهش در کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی با شماره ۵۰۸۶ به تاریخ ۱۳۹۳/۷/۱۷ به تصویب رسید. پس از کسب مجوز، معرفی نامه کتبی به دانشگاه‌های مذکور ارائه و لیست دانشجویان مقاطع مورد نظر تهیه شد.

نمونه‌گیری به روش در دسترس و مبتنی بر هدف انجام شد. با حضور در کلاس‌ها یا محل کارورزی، در رابطه با اهداف پژوهش به دانشجویانی که معیارهای ورود را داشتند توضیح داده شد، سپس با کسب رضایت برای شرکت در پژوهش، پرسشنامه در اختیار دانشجویان قرار گرفت. معیارهای ورود به مطالعه شامل جنسیت زن، انترن‌هایی که دوره کارورزی زنان و زایمان را سپری کرده‌اند، سن زیر ۴۰ سال و نداشتن سابقه بارداری بود. بنابراین تعداد نمونه‌ها برای جمع‌آوری داده‌ها در این مطالعه از دو پرسشنامه زیر استفاده شد:

درصد (۱۰۸ نفر) از دانشجویان لیسانس و بالاتر و ۷۰٫۸ درصد (۹۵ نفر) در زمینه علوم پزشکی بود. میزان تحصیلات پدر در ۵۶٫۶ درصد (۱۶۸ نفر) و مادر در ۵۶ درصد (۷۰ نفر) موارد دیپلم و فوق دیپلم بوده و همچنین ۵۶ درصد (۱۶۸ نفر) از والدین در زمینه غیر علوم پزشکی تحصیل کرده بودند. محل سکونت دانشجویان در ۶۶ درصد موارد (۱۹۸ نفر) خوابگاه، ۱۶ درصد (۴۸ نفر) با والدین، ۱۴ درصد (۴۲ نفر) با اقوام و ۴ درصد در منزل استیجاری گزارش شد. سایر مشخصات دموگرافیک در جدول شماره ۱- مشخصات دموگرافیک شرکت کنندگان در مطالعه در ۴ گروه مورد بررسی

درصد (۱۱۶٫۶۳) ۱۱۹٫۸۲ متعلق به دانشجویان سال اول مامایی بود. آزمون تی مستقل در مقایسه دو به دو گروه‌ها نشان داد تفاوت معناداری بین نگرش دانشجویان سال اول و چهارم مامایی ($p\text{-value} < 0.001$) و دانشجویان سال اول و انترن پزشکی ($p\text{-value} < 0.001$) و دانشجویان پزشکی و مامایی ($p\text{-value} < 0.001$) وجود دارد. بیشترین فراوانی نگرش مثبت (نمره ۱۴۱ و کمتر از پرسشنامه نگرش) نسبت به زایمان طبیعی در میان دانشجویان سال اول مامایی (۳۶ نفر) ۵۴٫۵ درصد و بیشترین میزان نگرش مثبت به سزارین بین دانشجویان انترن با (۷۸ نفر) ۱۰۰ درصد فراوانی مشاهده شد.

ردیف	متغیر	سال اول مامایی	سال چهارم مامایی	سال اول پزشکی	انترن پزشکی
۱	سن (سال) میانگین (انحراف معیار)	۲۰٫۲۷ (۱٫۶۶)	۲۵٫۰۷ (۱٫۰۷)	۱۹٫۹۲ (۱٫۱۴)	۲۶٫۰۷ (۰٫۷۳)
۲	تعداد خانوار (نفر) میانگین (انحراف معیار)	۶٫۶۳ (۰٫۸۸)	۵٫۳۸ (۰٫۸۴)	۵٫۹۲ (۱٫۳۳)	۶٫۷۷ (۱٫۳۳)
۳	مساحت منزل (مترمربع) میانگین (انحراف معیار)	۷۳٫۲۷ (۱۱٫۴۹)	۷۵٫۵۳ (۱۰٫۵۷)	۸۰٫۳ (۱۷٫۰۶)	۸۴٫۹۲ (۱۹٫۹۶)
۴	درآمد ماهیانه خانوار (تومان) میانگین (انحراف معیار)	۱٫۳۶۳٫۰۰۰ ۵۰۱٫۰۰	۱٫۴۰۰٫۰۰۰ ۴۰۷٫۰۰	۱٫۶۲۰٫۰۰۰ ۷۳۷٫۰۰۰	۱٫۸۲۰٫۰۰۰ ۷۵۵٫۰۰
۵	ارزیابی شخصی فرد از وضعیت اقتصادی خود فراوانی (درصد)	بسیار خوب	۰ (درصد ۰)	۰ (درصد ۰)	۱۲ (درصد ۱۵٫۴)
		خوب	۲۴ (درصد ۳۶٫۴)	۳۶ (درصد ۴۶٫۲)	۳۰ (درصد ۳۸٫۰)
		متوسط	۳۰ (درصد ۴۵٫۵)	۴۲ (درصد ۵۳٫۸)	۳۰ (درصد ۳۸٫۵)
		بد	۱۲ (درصد ۱۸٫۲)	۰ (درصد ۰)	۱۲ (درصد ۱۵٫۴)
۶	وضعیت اشتغال فراوانی (درصد)	بیکار	۳۰ (درصد ۴۵٫۵)	۴۸ (درصد ۶۱٫۵)	۶۰ (درصد ۷۶٫۹)
		کار پاره وقت	۲۴ (درصد ۳۶٫۴)	۱۸ (درصد ۲۳٫۱)	۲۴ (درصد ۳۰٫۸)
۷	وضعیت بیمه فراوانی (درصد)	کار تمام وقت	۱۲ (درصد ۱۸٫۲)	۱۲ (درصد ۱۵٫۴)	۶ (درصد ۷٫۷)
		دارد	۴۸ (درصد ۷۲٫۷)	۵۴ (درصد ۶۹٫۲)	۵۴ (درصد ۶۹٫۲)
	ندارد	۱۸ (درصد ۲۷٫۳)	۲۴ (درصد ۳۰٫۸)	۱۲ (درصد ۱۵٫۴)	۲۴ (درصد ۳۰٫۸)

جدول شماره یک ارائه شده است. نگرش دانشجویان در ۴ گروه مورد مطالعه در نمودار شماره ۱ ارائه شده است. در مجموع میانگین امتیاز نگرش نسبت به روش زایمان در نمونه‌های مورد بررسی (۳۳٫۷۸) ۱۳۸٫۳۶ محاسبه شد. بیشترین میانگین امتیاز نگرش متعلق به دانشجویان انترن پزشکی با (۶٫۷۱۶) ۱۶۶٫۹۲ امتیاز و کمترین آن یعنی

روش زایمان ترجیحی دانشجویان در ۴ گروه مورد مطالعه نمودار شماره ۲ به تفکیک سال و رشته تحصیلی نمایش داده شده است. بر اساس داده‌های مطالعه بیشترین ترجیح روش طبیعی (۸۰٫۳ درصد) در میان دانشجویان سال اول مامایی و کمترین آن (۲۰٫۳ درصد) در میان دانشجویان انترن عنوان شده است. در مقایسه دو به دوی روش زایمان ترجیحی بین گروه‌های مورد مطالعه، اختلاف معنادار آماری

جدول شماره ۲- توزیع فراوانی نوع نگرش دانشجویان نسبت به روش زایمان در ۴ گروه مورد بررسی

سطح معناداری	پزشکی		مامایی		گروه‌های تحصیلی	
	انترن	سال اول	سال چهارم	سال اول	نگرش نسبت به روش زایمان	
۰٫۰۰۰	۰ (درصد ۰)	۵۴ (درصد ۶۹٫۲)	۶ (درصد ۷٫۷)	۳۶ (درصد ۵۴٫۵)	فراوانی (درصد)	نگرش مثبت به زایمان طبیعی
	۷۸ (درصد ۱۰۰٫۰)	۲۴ (درصد ۳۰٫۸)	۷۲ (درصد ۹۲٫۳)	۳۰ (درصد ۴۵٫۵)	فراوانی (درصد)	نگرش مثبت به زایمان سزارین
	۷۸ (درصد ۱۰۰٫۰)	۷۸ (درصد ۱۰۰٫۰)	۷۸ (درصد ۱۰۰٫۰)	۶۶ (۱۰۰٫۰)	فراوانی (درصد)	جمع

در مطالعه حاضر نزدیک به نیمی (۴۸,۰۷ درصد) از دانشجویان شرکت‌کننده، روش زایمان سزارین را برای خودشان ترجیح داده بودند. میزان ترجیح سزارین در میان گروه‌های مورد بررسی تفاوت‌های چشمگیری داشت، بدین ترتیب که دانشجویان پزشکی نسبت به دانشجویان مامایی و دانشجویان سال بالا نسبت به دانشجویان سال اول در هر دو رشته مورد بررسی سزارین را بیشتر ترجیح داده بودند. در مطالعه لولایی و همکاران نیز از ۳۵۰ نفر ماما و متخصص زنان و زایمان مورد بررسی ۵۰,۵ درصد به روش سزارین زایمان کرده بودند [۷]. در مطالعه کیانی و همکاران تنها ۲۷,۷ درصد از ۳۲۵ نفر مامای شاغل در بیمارستان به روش طبیعی زایمان کرده بودند [۸]. در مطالعه‌های دیگری توسط آریکان و همکاران در ترکیه و نصراللهی و همکاران در ایران نیز به ترتیب ۷۵ درصد و ۷۳ درصد از کادر درمانی زنان و مامایی مورد بررسی، سابقه زایمان سزارین را داشته‌اند [۱۱، ۱۲].

هرچند در مطالعه‌های ذکر شده، آمارهای گزارش شده به طور دقیق متغیر مورد بررسی مطالعه ما نیست با این وجود هر کدام از متغیرهای مذکور برآوردی از تمایل به سزارین را در جامعه پزشکی و مامایی نشان می‌دهد که به نظر می‌رسد بسیار بالاتر از حد انتظار است.

واتاناب و همکاران در مطالعه‌ای مقایسه‌ای در میان دانشجویان پزشکی دانشگاه سانتا کاترینای برزیل، ۳۱,۴۷ درصد ترجیح روش سزارین را برای خود یا همسرشان گزارش کردند [۵]. در این مطالعه نیز مشابه مطالعه ما دانشجویان انترن پزشکی بیش از دانشجویان سال اول زایمان سزارین را ترجیح داده بودند. هدف از مقایسه دانشجویان سال اول با دانشجویان سال بالاتر در دو رشته مامایی و پزشکی در این مطالعه، تعیین نوع اثر تحصیل در این رشته‌ها بر شکل‌گیری نگرش نسبت به روش زایمان و زایمان ترجیحی آنان بوده است. با توجه به یافته‌های مطالعه شاید بتوان چنین نتیجه گرفت که افزایش سطح تحصیلات در این رشته به گرایش بیشتر دانشجویان به سمت روش سزارین منجر شده است. در مطالعه حاضر بیش از نیمی (۶۷ درصد) از دانشجویان نگرش مثبت نسبت به سزارین داشتند. در مقایسه گروه‌های مورد بررسی، درصد بیشتری از دانشجویان سال اول مامایی و پزشکی نسبت به زایمان طبیعی نگرش مثبت داشتند در حالی که اکثریت دانشجویان سال چهارم مامایی و انترن پزشکی نسبت به سزارین نگرش مثبت داشتند. لولایی و همکاران نیز در مطالعه خود نگرش مثبت به سزارین را در ۱۰۰ درصد از ماماها و متخصصان زنان و زایمان مورد بررسی خود گزارش کردند. این تفاوت بین گروه‌ها، تاثیر آموزش را بر نگرش دانشجویان نشان می‌دهد؛ بنابراین راهکار اصلی برای بهبود نگرش افراد جامعه پزشکی نسبت به روش زایمان «تاکید بر آموزش» خواهد بود [۷، ۱۳، ۱۴].

براساس نتایج حاصل از این مطالعه در بررسی عوامل اجتماعی و محیطی موثر بر نگرش و روش زایمان ترجیحی دانشجویان، عوامل: «بحث و نظر استادان در کلاس تئوری»، «رشته تحصیلی» و «مشاهده روند زایمان طبیعی و پیامدهای آن» به ترتیب بیشترین و «مطالعه روزنامه و مجلات» کمترین تاثیر را داشته‌اند. در مطالعه اکبری و همکاران، اکثریت واحدهای پژوهش که شامل زنان باردار مراجعه کننده به مراکز بهداشتی شهر دزفول بودند، منابع کسب اطلاعات خود را در زمینه زایمان به ترتیب رادیو و تلویزیون، اقوام و دوستان، کتاب و مطبوعات ذکر کرده بودند [۱۵]. به نظر می‌رسد علت این تفاوت بین دو مطالعه، از تفاوت سطح تحصیلات نمونه‌های پژوهش ناشی شده است.

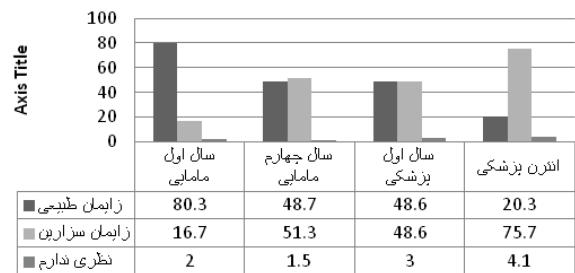
با توجه به سرفصل دروس سال اول مامایی و پزشکی که معطوف به علوم پایه است، دانشجویان سال چهارم مامایی و انترن پزشکی آشنایی و تجربه بیشتری در زمینه روش‌های زایمان و پیامدها و کیفیت هر کدام دارند. به نظر می‌رسد برنامه‌ریزی آموزشی دانشگاه‌ها در ایجاد نگرش صحیح نسبت به روش‌های زایمان به اندازه کافی موفق نبوده است.

از میان عوامل مرتبط با نگرش و روش زایمان ترجیحی مورد بررسی، محل تولد، قومیت، ملیت، شاخص توده بدنی، وزن، درآمد ماهانه خانوار و مکان سکونت از عوامل موثر بود؛ در حالی که در مورد سایر عوامل مورد مطالعه شامل تحصیلات و رشته تحصیلی والدین و همسر، وضعیت تاهل، محل سکونت، مساحت منزل،

مشاهده شد. بر اساس آزمون کای دو انجام شده بین دو گروه مامایی و پزشکی ($p\text{-value} < 0.001$)، سال اول و چهارم مامایی ($p\text{-value} = 0.029$) و سال اول و انترن پزشکی ($p\text{-value} = 0.001$) از نظر روش زایمان ترجیحی تفاوت آماری معناداری وجود داشت. به طوری که بیش از نیمی (۶۳,۸ درصد) از دانشجویان پزشکی زایمان سزارین را ترجیح داده بودند در حالی که تنها ۳۵,۵ درصد از دانشجویان مامایی این روش را ترجیح داده بودند.

از میان ۲۰ عامل اجتماعی و محیطی مرتبط با انتخاب روش زایمان ترجیحی که در این مطالعه بررسی شد، عوامل: «بحث و نظر استادان در کلاس‌های دروس تئوری»، «رشته تحصیلی» و «مشاهده روند زایمان طبیعی و پیامدهای آن»

Chart Title

نمودار شماره ۱- مقایسه زایمان ترجیحی دانشجویان در گروه‌های مورد بررسی

بر اساس مدل رگرسیون خطی به ترتیب با ضریب تاثیر ۰,۲۶۵، ۰,۲۶۵، ۰,۲۲۵، بیشترین میزان تاثیر را داشتند و «مطالعه روزنامه و مجلات» نیز با ضریب تاثیر ۰,۰۲۶ کمترین میزان تاثیرگذاری را داشته است.

در این مطالعه بین محل تولد و روش زایمان ترجیحی ارتباط آماری معناداری وجود داشت ($P\text{-value} < 0,001$)؛ به طوری که متولدان روستا (۶۸,۳ درصد) بیشتر از متولدان شهر (۳۵,۶ درصد) زایمان طبیعی را ترجیح داده بودند. در بررسی قومیت‌ها، اقوام فارس و ترک با ۳۴,۶ درصد (۱۰۴ نفر) و ۲۵ درصد (۷۵ نفر) بیشترین فراوانی را داشتند. روش زایمان ترجیحی با قومیت دانشجویان نیز ارتباط معناداری داشته است ($P\text{-value} = 0,038$) و بیشترین ترجیح زایمان طبیعی در میان دانشجویان کرد (۷۷ درصد) و بیشترین گرایش به سزارین در دانشجویان لر و ترکمن (۶۶ درصد) مشاهده شد.

میانگین درآمد ماهانه خانوار نیز ارتباط آماری معناداری با روش زایمان ترجیحی دانشجویان داشت ($P\text{-Value} = 0,008$) به گونه‌ای که میانگین درآمد در افرادی که زایمان طبیعی را ترجیح داده بودند (۶,۶۶۶) (۱۷۰۰۰۰۰ تومان) بیشتر از گروهی بود که سزارین را ترجیح داده‌اند (۶,۲۶۰) (۱۴۹۰۰۰۰ تومان).

در این مطالعه روش زایمان مادر در ۴ گروه سال اول و چهارم مامایی و سال اول و انترن پزشکی به ترتیب ۱۸,۲، ۵۳,۸، ۱۵,۴، ۲۳,۱ درصد سزارین بوده است. روش زایمان اکثریت اطرافیان نیز در گروه‌های نام برده به ترتیب ۳۴,۸، ۸۹,۷، ۶۷,۹ و ۵۹ درصد سزارین عنوان شده بود.

در مطالعه حاضر وضعیت بیمه، اشتغال، تاهل، تحصیلات والدین و همسر، مساحت زیربنای منزل، تعداد افرادخانوار، روش زایمان مادر و روش زایمان اطرافیان با نگرش و زایمان ترجیحی دانشجویان ارتباط آماری معناداری را نشان نداد.

بحث:

یافته‌های مطالعه حاضر نشان داد نگرش مثبت به روش زایمان و ترجیح روش سزارین در میان دانشجویان مامایی و پزشکی شاغل به تحصیل در دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران آمار بالایی دارد و دانشجویان سال اول هر دو رشته نسبت به دانشجویان سال بالاتر خود (سال چهارم مامایی و انترن پزشکی) و همچنین دانشجویان مامایی نسبت به دانشجویان پزشکی بیشتر زایمان طبیعی را در مورد خود ترجیح داده بودند و نگرش مثبتی به زایمان طبیعی داشتند. از میان عوامل مورد بررسی نیز تنها سن، قومیت، وزن، محل سکونت، محل تولد و درآمد ماهانه خانوار ارتباط معناداری با روش زایمان ترجیحی دانشجویان داشت.

روش زایمان مادر و نظر دانشجویان در مورد گرایش استادان دانشگاه نسبت به روش‌های زایمان ارتباط معناداری مشاهده نشد. در این مطالعه دانشجویان متولد شهر بیش از متولدان روستا روش سزارین را ترجیح داده بودند. در مطالعه خسروی و همکاران نیز ارتباط معناداری بین شهرنشینی و تمایل به سزارین گزارش کردند. به احتمال ارتباط بین سزارین و شهرنشینی به دلیل وضعیت اقتصادی و اجتماعی بهتر زنان شهرنشین بوده است. در مطالعه گسترده‌ای که در مورد شیوع سزارین در استان‌های مختلف کشور انجام شد، اختلاف سزارین در مناطق شهری و روستایی بسیار زیاد گزارش شده است [۱۶]. بیشترین قومیت‌های شرکت‌کننده در این مطالعه اقوام ترک و فارس بود. بیشترین گرایش به سزارین بین دانشجویان لر و ترکمن و کمترین آن در میان دانشجویان کرد مشاهده شد. در این مطالعه دانشجویان با درآمد ماهانه خانوار بالاتر بیشتر از سایرین روش

روش زایمان طبیعی را ترجیح داده بودند. این در حالی است که مطالعه واتاناب و همکاران عکس یافته این مطالعه را گزارش کرده است [۵]. به طور کلی در مطالعه واتاناب میانگین درآمد ماهانه خانوار و وضعیت اقتصادی دانشجویان بالاتر از مطالعه حاضر بود. از سوی دیگر تفاوت‌های قومی، نژادی و اجرای مطالعه در کشور توسعه یافته برزیل نیز می‌تواند منشأ این تناقض باشد. نتایج این مطالعه نشان داد تمایل به روش سزارین در میان دانشجویان رشته‌های پزشکی و مامایی بسیار بالاتر از حد انتظار بوده و عوامل اجتماعی و محیطی و دموگرافیک محدودی بر این انتخاب و گرایش تاثیرگذار است. این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد مامایی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی است. بدینوسیله از همکاری معاونت پژوهشی دانشگاه و دانشکده پرستاری و مامایی شهید بهشتی و تمام دانشجویانی که ما را در انجام این پژوهش یاری کردند، کمال تشکر و قدردانی را داریم.

منابع:

- O'Dwyer, V., et al. Maternal mortality and the rising cesarean rate. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, 2012. 116(2): p. 162-164.
- WHO, World health statistics 2013, a wealth of information on global public health. p. 11-30
- Rahimiyan, M.N., T. Rahnavard, and M.Z. Lari, Effect of the one to one Midwifery Care During Labor on Modes of Delivery and Duration of Labor and Decrease Satisfaction with Childbirth 1391.
- Koken, G., et al., Attitudes towards mode of delivery and cesarean on demand in Turkey. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, 2007. 99(3): p. 233-235.
- Watanabe, T., et al., Medical students' personal choice for mode of delivery in Santa Catarina, Brazil: a cross-sectional, quantitative study. *BMC medical education*, 2012. 12(1): p. 57
- Potter, J.E., et al., Women's autonomy and scheduled cesarean sections in Brazil: a cautionary tale. *Birth*, 2008. 35(1): p. 33-40.
- Laluei, A., N. Kashanizadeh, and M. Teymouri, The influence of academic educations on choosing preferable delivery method in obstetrics medical team: investigating their viewpoints. *Iranian Journal of Medical Education*, 2009. 9(1): p. 69-78.
- KIANI, A., et al., MIDWIVES' ATTITUDES AND RELATED FACTORS TOWARDS ELECTIVE CESAREAN SECTION. 2014
- Backe, B., K.Å. Salvesen, and O. Sviggum, Norwegian obstetricians prefer vaginal route of delivery. *The Lancet*, 2002. 359(9306): p. 629.
- Amiri, M., et al., Investigating some of the factors influencing choice of delivery type in women working in Shahroud University of Medical Sciences. *Razi Journal of Medical Sciences*, 2013. 20(106): 1-9.
- Arikan, D.C., et al., Turkish obstetricians' personal preference for mode of delivery and attitude toward cesarean delivery on maternal request. *Archives of gynecology and obstetrics*, 2011. 284(3): p. 549-549.
- Nasrollahi S, H.P., Khalaji niya z, A Survey of Obstetrics Team's Attitude and Preference toward Mode of Delivery in Alborz Province Maternity Clinics and Hospitals in 2011. *Journal of Obstetrics Gynecology Gynecology Iran*, 2013: p. 21-28.
- Gonen, R., A. Tamir, and S. Degani, Obstetricians' opinions regarding patient choice in cesarean delivery. *Obstetrics & Gynecology*, 2002. 99(4): p. 577-580.
- Wu, J.M., A.F. Hundley, and A.G. Visco, Elective primary cesarean delivery: attitudes of urogynecology and maternal-fetal medicine specialists. *Obstetrics & Gynecology*, 2005. 105(2): p. 301-306.
- Akbari, S.A.A., et al., Knowledge and attitude of pregnant women regarding mode of delivery in women referring to Dezful health centers. *Journal of Shahid Beheshti School of Nursing & Midwifery*, 2008. 18(63).
- Khosravy.M.MSN, A.M.M., Jurollahy.N. MSN, Prevalence of Cesarean section and its related factors. *Holistic Nursing and Midwifery*, 2006. 16(1): p. 12-17